

Halit BERISHA

PËRPJEKJET PËR LIRI NDËR VITE

Nëse një popull harron historinë e tij, atëherë iu jep mundësi të tjerëve ta qëndisin në mënyrën dhe interesin e tyre. Andaj jo vetëm sot, këtu, por ne gjithmonë do të bëjmë përpjekjet tona që qoftë edhe një shkronjë e historisë sonë të lavdishme të mos lihet mënjanë. Kështu që kur flasim për ngjarjet e vitit 1981 ato kanë një dimension të gjerë dhe do t'i vështrojë në dy segmente, posaçërisht atë kombëtar, duke iu mohuar të drejtat kombëtare dhe gjendjen e rëndë ekonomike, duke shfrytëzuar dhe eksploatuar çdo pëllëmbë të saj.

Këto ngjarje dhe ndryshimet që pasuan pas saj ishin një vazhdimësi e përpjekjeve shekullore të shqiptarëve për të qenë të lirë dhe sovran në tokat e tyre që nga kohërat e vjetra.

Demonstratat dhe revoltat e vitit 1981 ishin vazhdimësi e Rilindjes Kombëtare si kryengritje edhe më e madhe e popullit shqiptar, ku qëllimi i tyre ishte çlirimi dhe pavarësia e popullit shqiptar si tërësi, si dhe ruajtja e tërësisë së tokave tona. Këto iu bashkuan idealeve dhe qëllimeve të lëvizjes së Lidhjes së Prizrenit dhe Lidhjes së Pejës, që ishin themeluar për shpëtimin nga copëtimi i viseve shqiptare dhe krijimin e shtetit kombëtar. Këto kryengritje dërguan më tej përpjekjet dhe qëllimet e kryengritjeve të përgjithshme të vitit 1912, ku territori i Kosovës dhe viset tjera të banuara me shqiptarë u pushtuan nga Serbia dhe Mali i Zi, të cilat ndoqën fushata për shfarosjen e popullit shqiptar dhe kolonizimin e tokave të tij.

Azem Bejta e Hasan Prishtina ishin dy nga figurat më të shquara që frymëzuan shumë gjenerata të mëvonshme kundër

zgjedhës së huaj. Vlen të citojmë «Ne luftojmë e ndoshta nuk e gëzojmë lirinë, por ata që vijnë pas nesh do t'i gjejnë shenjat tona».

Rivendosja e primeve për vetëvendosje, e drejtë shekullore nga fuqitë e mëdha në konferenca të ndryshme ndërkombëtare, as nuk u respektuan vendimet e Konferencës së Bujanit. Më pas lëvizje çlirimtare, të prira nga Adem Demaçi për bashkimin e viseve shqiptare me shtetin amë.

Demonstratat e vitit 1968 për të drejtat kombëtare, përdorimin e gjuhës shqipe dhe flamurit kombëtar. Bartëse e këtyre demonstratave ishte rinia universitare dhe shkollore me një përkrahje të fuqishme nga shtresat tjera të shoqërisë së Kosovës, ku çështja shqiptare u ngrit si çështje kombëtare, e që nuk do të heshte derisa të mos zgjidhej përfundimisht.

Për nga numri i popullsisë që e përbënin ish Federatën jugosllave, shqiptarët ishin të tretët pas serbëve dhe kroatëve, megjithatë Kosova mbeti treva më e pazhvilluar, ndërsa kombi shqiptar nuk u njoh me të drejta të barabarta me kombet tjera të ish Federatës dhe mbeti e ndarë në katër njësi federale.

Ekonomia dhe jeta e popullit shqiptar në Kosovë ishin në një shkallë më të ulët të zhvillimit, e vogël, e varfër, e pa industrializuar dhe asnjëherë nuk u trajtua njësoj me kombet tjera të ish shtetit jugosllav. Përkundrazi e shfrytëzonte pamëshirshëm dhe kurrë nuk ishte kujdesur që të ngritet në standarde më të mira të jetës dhe ishte nën thundrën e regjimit policor, si nga pikëpamja administrative po ashtu edhe në atë kulturore dhe ekonomike.

Kosova si një vend me pasuri të mëdha dhe të vlefshme natyrore ka luajtur rol të madh në zhvillimin ekonomik të ish Jugosllavisë. Ndërsa të gjithë indikatorët tregojnë se ata nuk kanë qenë as faktorë zhvillimi të ekonomisë së Kosovës. Në krahasim me rajonet tjera të ish Jugosllavisë në përgjithësi, zhvillimi i Kosovës ka qenë më i ngadalshëm dhe ishte shprehje e strukturës së rëndë ekonomike, politikës ekonomike dhe organizimin e aktiviteteve tjera ekonomike. Kështu që dallimet në nivelet e zhvillimit u thelluan gjithnjë e më tepër.

Prandaj, ajo që sot na bën të jemi një popull me të gjitha të drejtat si popujt e tjerë në botë, ajo që na jep emër e që na bën kryelartë sot, është kurorëzimi i të gjitha demonstratave, kryengritjeve dhe luftërave shekullore me pavarësinë e Kosovës. Pra, shteti jonë i pavarur dhe sovran, Kosova duhet çuar më tutje zhvillimin e shtetit dhe të frymëzohemi nga vepra madhështore e Sami Frashrit, «Shqipëria ç'ka qenë, ç'është, e çdo bëhet», duke parafrazuar se «Kosova ç'ka qenë, ç'është dhe çdo të bëhet - kjo varet nga ne, të vendosur, më këmbëngulës dhe të guximshëm.

Shpesh e kemi parë të shkruar dhe e kemi dëgjuar thënien «Edhe unë kam shtet», kështu që duke u mësuar brezave të ardhshëm historinë e popullit shqiptar, ne ju mësojmë rrugën që këtë, kuptimin e kësaj ta ruajnë dhe ta duan më shumë se jetën e tyre, ashtu siç e deshtën të gjithë heronjtë tanë.

